

Eiga at vera varin og býta váðan

-Fólk hugsa sær, at oljuvinnan kann geva nógv av sær. Tað kann hon, men hon kann eisini geva einki og undirskot. Eg havi verið í oljuvinnuni leingi og havi eisini havt nógv við Føroyar at gera. Eg havi sæð hetta felagið sum ein møguleika hjá føroyingum og útlendingum at fáa nakad burtur úr eini føroyskari oljuvinnu, sigur Graham Stewart, nevndarformaður í Føroya Kolvetni, sum ætlar at tekna nýggjan partapening tíðliga í ár 2000

JAN MULLER

Nú lunnar verða lagdir undir fyrstu oljuleiing við Føroyar nakrantíð í søgum, og at tað í kjalarvorninum a hesi so smátt verður lagt stóðir undir eini komandi tóroyskari oljuvinnu hevur Sosialurin hitt ein hálvforoying, sum ma sigast at hava bæði bein í oljuverðuni, to annað teirra í tí utlendiska partinum og hitt í tí føroyska partinum. Mæðurn vit tosa um er Graham Stewart og hevur hann verið at sæð oíl 90-mi, har tilfok av onkrum slag hava verið við tilknyti til eina komandi tóroyska oljuvinnu.

Í dag verður navn hansara serstakliga knytt at føroyska oljufelagnum Føroya Kolvetni, har hann í dag er nevndarformaður.

Eins og hitt føroyska oljufelagið, Atlants Kolvetni, ætlar Føroya Kolvetni sær eisini at vera við í komandi oljuleiing við Føroyar. Meðan vit hava hoyrt rættliga nógv til Atlants Kolvetni, sum millum tóroyingar er vorðið eitt slag av tólkisins oljufelag við meira enn 2000 partaigarum og meira enn 46 mill. kr. í partapeningi, hava vit ikki hoyrt so nógv til hitt felagið. Tað hevur valt at halda ein lagan profil her í byrjanini, men arbeidir tí miðvíst fyrri at kunna vera við í fyrstu útbjóðing.

Felagið hevur samstarvsavtalu við bretska oljufelagið Dana og hevur eisini tikið stig til at hjálpa eysturoyngum at samskipa eina framtíðar oljuútgærðarhavi í Runavík.

Figgjarstjóri í Dana

Graham Stewart býr í Onglandi. Hann hevur drúgvur royndir í oljuvinnunum í Skotlandi, og í dag er hann figgjarstjóri í bretska oljufelagnum Dana Petroleum, sum hevur eitt marknaðarvirði uppá 250 mill. dollarar. Graham Stewart hevur verið í nevndini í Føroya Kolvetni síðani felagið varð stovnað. Hinir nevndarlimirnir eru Meinhard Jacobsen, Nils Sørensen og Olaf Olsen.

Í dag hevur Føroya Kolvetni 3 mill. kr. í partapeningi. Dana Petroleum, sum Føroya Kolvetni hevur avtalu við, býrjaði úr ongunum, til í dag at vera eitt

rættliga væl virkandi og væltunderað oljufelag. Tað arbeidir kring alla verðina, mest við at leita eftir olju (við at bora) men eisini við at framleiða olju og gass.

Tá vit spyrja Graham Stewart, nær teir ætla at tekna nýggjan partapening í felagið, sigur hann, at tað helst verður tíðliga í komandi ári. Hann heldur tað to ikki vera rætt av føroyingum at váða alt ov nógv milliónir í tóroysk oljufelag, og nettopp tí hava teir eisini valt at hava utlendiskar íleggjarar við.

“Eg haldi man eigur at vera rættliga varin, hvussu man brukar føroyskar pengar í hesum spælunum. Eitt er at gera ílogur í eina tenastuvinnu, men nakad annað er at gera ílogur í at bora eitt hol, sum lættliga kann koma uppá 200 mill kr. Vit kenna søguna um tað eina holið, sum Conoco boraði í New Zealandi fyrri meira enn 200 mill. kr. Eitt nýr Zealandskt felag vildi vera við og kundi keypa sær 5% av liseninum, men mátti betala 10% fyrri at fáa tann partin. Hetta kostaði teimum meira enn 30 mill. kr. Tey flestu, sum settu pengar í, vórðu lokalar bóndur. Og teir mistu allar pengarnar.

Graham Stewart heldur tað tí ikki vera skilagott at brúka ov nógv av tí føroyska kapitalinum til komandi bóring. Brúkast má ikki meira enn neyðugt. Tú kanst bora eitt hol, sjev ella uppáftur fleiri, uttan at finna

nakad. Figur tú 5 ella 10% í hesum, so er greitt, at hetta kann gerast ein prílig stóða.

“Trupulleikin er tann, at tað er avmarkað, hvussu nógvir brunnar kunnu borast við føroyskum pengum. Vit halda tað vera skilabetri at byta váðan. Hetta sigi eg sum ein royndur oljuvinnur, ið hevur verið í vinnuni í umleið 15 ár. Hetta er „risikobusiness“, og tí mast tu fordeila váðan. Heldur hava ein møguleika í 10 holum og har hava 10% tjans, enn 100% tjans í einum holi. Graham Stewart heldur tað er sera avmarkað, hvussu nógv hol man kann vera við í.

“Vit kenna til hetta í Dana. Tað snýr seg um at økja um virðið av tí, sum man eigur í, aðrenn man tekur aðrar pengar við í spekul. Tvs. at tú hevur møguleika sum føroyskur investurur at eiga í onkrum, sum kann økjast í virði.

Dana hevur brúkt 800 mill. kr. til bóring o.a. seinastu try arini. Eru slíkir pengar til í Føroyum spyr Graham!

Rættáð modellíð

Tað er eingin loyna, at Graham Stewart heldur, at skipanin við Føroya Kolvetni er tað rættá modellíð. Teir fara bert at brúka so mikið av føroyskum pengum, sum neyðugt er. Teir vilja to vera so mikið kommerçieilir, at teir duga at fordeila váðan og fáa íleggjarar í útlandinum at

Tommi Cross, stjóri í Dana saman við Graham Stewart, nevndarformannir í Føroya Kolvetni

vera við. Graham Stewart heldur, at tóroyingar sum heild eiga at vera varin, ta talan er um at gera ílogur í oljuvinnuna. Hann vil to ikki fara so langt sum at mæla frá at seta pengar í oljupartabrov. “Eg voni tað riggar hjá Atlants Kolvetni, men halta er ein risikostrategi. Eg hopto, at tað riggar hjá teimum.

“Við hesum sipar hann til, at tað er rætt eisini at hava váðafusan utlendskan kapital í einum slíkum felag, tí so fært tu verið meira fjølbroytt og við í meira enn tí eina projektinum.

“Av tí at útlendingar vilja seta pengar í, so hava tóroyingar, sum gera ílogur, møguleika at sleppa burtur úr aftur. Hann kann tá selja síni partabrov til eitt hægr virði. Og tað meina vit er tjáningarmikið.

Tað er ikki av tjóðskaparorsokum, at tú biður fólk seta pengar í nakad, men tað er av figgjarligum orsokum. Tú mast gera tær greitt, um tú ætlar at vera íleggjari fyrri at tjena pengar ella tí tú er tóroyingur.

Føroya Kolvetni er eitt tóroyskt felag, sjálvt um tað eisini hevur utlendskar pengar. Kortini er javnvágin við at broytast sigur nevndarformaðurn. Føroya Kolvetni koyrir nevniliga eftir tí vanligu oljufelagsmodellinum og ikki eftir nokrum tjóðskaparligum modellí. Tað er eitt kommerçieilt felag, sum ætlar sær at vinna pengar. Tað kann tjena

pengar í Føroyum, hvat eg voni, men tað kann eisini vinna pengar uttanlands.

Graham Stewart visir á, at tað er avmarkað, hvussu mong hol verða borað í Føroyum, kanska 5-7 ella 10 ella meira. Kanst tu vera við í øðrum londum eisini eitt nú Bretlandi og Írlandi, so er stórt møguleiki. Tá spjadir tú váðan. Tað er stórt tjansur at vinna í lottarunum, um tú er við fleiri staðir.

Hann sigur, at teir sjálvandi royndu at fáa tóroyingar at eiga stórsta partin í felagnum, men tað verður so koyrt eftir handilshugum modellí.

Partapeningurin er enn 2,7 mill. Nógvir tóroyingar eiga partapening, bæði beinleiðis og eisini gjøgnum ílogufelagið Faroee Petroleum Investment, sum er eitt ílogufelag skrásett á Guernsey. Hetta er gjørt soleiðis frá byrjan av fyrri at kunna gera tað lættari at fáa íleggjarar úr útlandinum, tá brúk er fyrri teimum. Tað er ikki av tilvild, at tað verður gjørt á henda hátt. Her er talan um eitt modell, sum er brúkt fyrr og hevur virkað væl.

“Eg haldi sjálvur, at tað er meira skilagott at brúka nakad, sum hevur virkað væl enn at byrja uppá nakad nýtt við hægr váða. Vit halda okkara modell vera tað rættá.

Graham Stewart heldur, at tað kann ikki verða sagt ov oftani, at vit eiga at vera

varin. “Fólk hugsa sær, at oljuvinnan er nakad, sum kann geva nógv av sær. Tað kann hon, men hon kann eisini geva einki ella bara geva undirskot. Eg havi verið í oljuvinnuni leingi og havi eisini havt nógv við Føroyar at gera. Eg havi sæð hetta felagið sum ein møguleika hjá føroyingum og útlendingum at fáa nakad burtur úr eini føroyskari oljuvinnu. Tað skuldi givið tóroyingum betri møguleikar enn at skula gera ílogur í eitt nú BP ella Mobil. Eg geri hetta ikki tí eg eri ílantarpur. Sjálvandi voni eg sum aðrir íleggjarar, at hetta verður til nakad.

Bretska oljufelagið Dana, har Graham er figgjarstjóri, hjálpar Føroya Kolvetni við at koma í gongd. Gjort er ein fimm ára samstarvsavtala, har Dana hjálpir bæði tekniskt og kommerçieilt. Føroya Kolvetni hevur sum er ongar royndir ella tíging til at keypa beinleiðis vitan innan oljuvinnu, sum skal til fyrri at koma víðari. Sum gjald skal Dana hava møguleika at keypa 10% í Føroya Kolvetni til kurs pari. Dana hevur meitt hetta sum eina skilagóða avtalu, sum ikki kostar so nógv men sum gevur felagnum møguleika at vera við í Føroyum.

Tað vildi kostad nógv, um Føroya Kolvetni skuldi gjort hetta sjálvt, tá hugsað verður um, hvussu dyrt tað er at skjóta seismikk og bora. Tað er sum heild ógvuliga stóru váði hjá smáum oljufelogum at vera við her.

Teitur Poulsen, stjóri í Føroya Kolvetni og Graham Stewart, nevndarformannir her saman við Jákup Lámhauge, býráðsformanni í Runavík á oljuvinnuni í Aberdeen fyrr í heyst, har teir royndu at marknaðarføra Runavík sum oljuútgærðarhavin.

